

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.002.01.2016

P/16/085

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/085 Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Zielonej Górze.
Kontrolerzy	1. Mariusz Migdał, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99424 z dnia 3.03.2016 r. 2. Mariusz Mizerski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99424 z dnia 3.03.2016 r (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wielkopolskim (dalej KWP)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Komendantem Wojewódzkim Policji w Gorzowie Wielkopolskim jest od 3.02.2016 r. młodszy inspektor Jarosław Janiak, wcześniej od 14.02.2012 r. do 24.12.2015 r. stanowisko to zajmował nadinspektor Ryszard Wiśniewski. W okresie od 25.12.2015 r. do 2.02.2016 r. obowiązki Komendanta pełnił inspektor Sebastian Banaszak.
	(dowód: akta kontroli str.5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

W objętych kontrolą latach 2013–2015 Policyjna Izba Dziecka (Izba lub PID) w Gorzowie Wielkopolskim przestrzegała praw nieletnich umieszczonych w Izbie. PID w Gorzowie Wlkp. spełniała wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie pomieszczeń policyjnych izb dziecka. Stosownie do przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich umieszczano, a następnie wydawano, przekazywano i zwalniano nieletnich zatrzymanych w Izbie. Funkcjonariusze Policji skierowani do służby w PID spełniali wymogi formalne konieczne do pracy w policyjnej izbie dziecka. Wprowadzone w 2013 r. zmiany organizacyjne skutkujące utworzeniem w strukturach KWP jednej policyjnej izby dziecka w województwie lubuskim, zapewniają adekwatną do potrzeb dostępność do PID. KWP w sposób należyty pełniła nadzór w zakresie finansowym i merytorycznym nad utrzymaniem, gospodarowaniem oraz funkcjonowaniem PID. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nierzetelnego sporządzania sprawozdania dotyczącego liczby nieletnich przybywających w PID. Ponadto NIK zwróciła uwagę, że niektóre przyjęte rozwiązania w sprawie pobytu nieletnich w policyjnej izby dziecka, nie odpowiadały zaleceniom Krajowego Mechanizmu Prewencji oraz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przestrzeganie praw nieletnich przebywających w policyjnej izbie dziecka.

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2013–2015 w województwie lubuskim funkcjonowała jedna policyjna izba dziecka w Gorzowie Wlkp. Od 14.01.2011 r. zawieszono działalność policyjnej izby dziecka (na 14 miejsc) przy Komendzie Miejskiej Policji (KMP) w Zielonej Górze, z uwagi na „bardzo zły stan techniczny, przede wszystkim wnętrza obiektu”, który nie był własnością Policji.

Zarządzeniem Nr 39/2013 z 23.09.2013 r. Komendant Wojewódzki Policji w Gorzowie Wlkp. (Komendant Wojewódzki), z dniem 1.10.2013 r. zlikwidował Izbę Dziecka w Gorzowie Wlkp. działającą w strukturze organizacyjnej Wydziału Prewencji KMP w Gorzowie Wlkp. oraz Izbę Dziecka w Zielonej Górze podlegającą Wydziałowi Sztab Policji i Prewencji KMP w Zielonej Górze, tworząc jednocześnie Policyjną Izbę Dziecka w Gorzowie Wlkp. działającą w strukturze Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

(dowód: akta kontroli str.6, 22-24)

1.1 Spośród zatrzymanych w latach 2013–2015 łącznie 642 nieletnich, badanie prawidłowości zatrzymań nieletnich w PID przeprowadzono na próbie 20 nieletnich zatrzymanych każdego roku², łącznie 60, tj. 9,4% wszystkich zatrzymanych. Wykazało ono, że:

- wszyscy nieletni zostali zatrzymani zgodnie z obowiązującymi przepisami:
 - 25 nieletnich (41,7%) w wieku od 13 do 16 lat, zatrzymano na podstawie art. 32g § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich³ (ustawa opsn), tj. gdy istniało uzasadnione podejrzenie, że popełnił czyn karalny, a zachodziła uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu;
 - 31 nieletnich (51,7%) w wieku od 14 do 20 lat, na podstawie art. 32g § 9 ww. ustawy, tj. w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich albo poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni;
 - 4 nieletnich (6,6%) w wieku od 15 do 19 lat, na podstawie art. 32h ww. ustawy: 1) na czas uzasadnionej przerwy w konwoju albo w doprowadzeniu, lecz nie dłużej niż na 24 godziny (3 nieletnich); 2) na polecenie sądu rodzinnego, wydane w formie postanowienia, na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych, nieprzekraczający 48 godzin.

W *protokołach zatrzymania nieletniego* dotyczących zatrzymania wszystkich nieletnich w 2013 r. i pięciu w 2014 r. (sporządzanych przez policjantów dokonujących zatrzymania) nie było wskazanej podstawy prawnej zatrzymania poprzez skreślenie niewłaściwej czy podkreślenie właściwej podstawy, jednak

² Za pomocą funkcji „Losowanie proste (generator liczb)” z aplikacji Pomocnik Kontrolera.

³ Dz. U. z 2014 r. poz. 382, ze zm.

w treści protokołu wskazywano precyzyjnie przesłanki uzasadniające zatrzymanie lub umieszczenie w PID, w oparciu o które w *Księżce ewidencji nieletnich zatrzymanych w PID* klasyfikowano właściwą podstawę prawną zatrzymania nieletniego.

- czas pobytu nieletniego w PID nie przekraczał dopuszczonych ww. przepisami terminów:
 - dwudziestu trzech nieletnich zatrzymanych w trybie art. 32g § 1 ww. ustawy przebywało w PID przez okres od 9 do 30 godzin; jeden nieletni 53 godziny w 2013 r. na podstawie art. 40 § 6 pkt 4 ustawy opsn⁴, a drugi 93 godziny w 2015 r., na podstawie art. 32g § 8 ustawy opsn (pobyt nieletniego w PID stanowił konsekwencję postanowienia Sądu Rejonowego w Szczecinie o umieszczeniu nieletniego w PID na okres nieprzekraczający 48 godzin w celu przeprowadzenia czynności procesowych z udziałem nieletniego (dwukrotnych) oraz kolejnego postanowienia Sądu o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz na czas niezbędny do wykonania ww. czynności o umieszczeniu go w PID na czas nieprzekraczający 5 dni;
 - 31 zatrzymanych na podstawie art. 32g § 9 ww. ustawy przebywało w PID od 2 do 113 godzin, nie przekraczając wymaganego ustawą terminu 5 dni;
 - 4 zatrzymanych na podstawie art. 32h ww. ustawy przebywało w PID w ustawowym terminie, tj. od 12 do 22 godzin.
- wydawanie, przekazywanie, zwolnienie zatrzymanego w PID nieletniego było poprzedzone każdorazowo właściwymi dokumentami: nakazami wydania, przekazania, zwolnienia wydawanymi przez jednostki Policji lub właściwy sąd rejonowy.
- o każdorazowym zatrzymaniu nieletniego niezwłocznie poinformowani zostali rodzice lub opiekun prawny (art. 32g § 5 ww. ustawy) oraz właściwy sąd rejonowy (art. 32g § 6 ww. ustawy).
- czasookres pomiędzy zatrzymaniem nieletniego a umieszczeniem w PID, w analizowanych przypadkach kształtował się: od 40 minut do 13 godzin i 30 minut, w tym: do 3 godz. – 41,7%, powyżej 3 godz. do 6 godz. – 41,7%, powyżej 6 godz. – 16,6%.

(dowód: akta kontroli str.25-64, 506-509)

1.2 PID zlokalizowana jest na drugiej kondygnacji budynku Komendy Miejskiej Policji (KMP) w Gorzowie Wlkp. i odpowiada wymogom określonym w § 33 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie policyjnych izb dziecka⁵ oraz warunkom wskazanym w § 6 i 7 ust.1 ww. rozporządzenia: sypialnie dla nieletnich (4 pomieszczenia z 7 miejscami noclegowymi), pokoje dyżurnego, kierownika, personelu PID, świetlica

⁴ „Zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić i przekazać rodzicom lub opiekunom, jeżeli (...) pkt. 4) w ciągu 72 godzin od chwili zatrzymania nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo zakładzie lub placówce, o której mowa w art. 12 (zakład leczniczy, dom opieki społecznej, szpital psychiatryczny). Przepis obowiązywał do 1.01.2014 r.

⁵ Rozporządzenie w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638, ze zm.), zwanego dalej rozporządzeniem MSW w sprawie policyjnych izb dziecka.

(wyposażona w: stół, krzesła, sprzęt audiowizualny /TV, DVD/, sprzęt do gier i zabaw, podręczną biblioteczkę), jadalnia, pokój sanitarny (3 umywalki, prysznic, 2 toalety), magazyn do przechowywania depozytu i bielizny pościelowej, miejsce do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu.

W poszczególnych pomieszczeniach było czysto (w 2014 r. odmalowano ściany, wymieniono posadzki).

Pomieszczenia PID nie są wyposażone w stałą instalację alarmową sygnalizującą dyżurnemu najbliższej jednostki organizacyjnej Policji (KMP w Gorzowie Wlkp.) zagrożenie życia i zdrowia osób przebywających. PID posiada przenośne ww. urządzenie alarmowe uruchamiane przez dyżurnego oraz bezpośredni telefon do dyżurnego znajdujący się w pomieszczeniu kierownika PID. Natomiast w każdej sypialni oraz przy wejściu do pomieszczenia sanitarnego, świetlicy oraz jadalni znajduje się przycisk „przyzywowy” do wezwania policjanta PID w sytuacji wymagającej jego pomocy. Wyłączniki kasujące sygnały świetlne (nad wejściem do każdej sypialni) są zlokalizowane przy wejściu do sypialni, a dla pozostałych pomieszczeń w dyżurce.

PID posiada monitoring wizyjny składający się z 8 kamer (3 sypialnie, świetlica, wejście do PID od wewnątrz i zewnątrz, korytarz wewnętrzny, miejsc do rekreacji) oraz rejestratora. Materiał video przechowywany jest od 30 do 60 dni, a aktualnie w związku z awarią dysku twardego ok. 7 dni (awaria jest w trakcie usuwania).

Przeglądy okresowe, o których mowa w art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶ (przeglądy kominiarskie, próby szczelności instalacji i urządzeń gazowych, sprawności użytkowej obiektu w zakresie branży sanitarnej, instalacji elektrycznej, odgromowej, okresowy obiektu budowlanego dokonywanego co najmniej raz w roku) przeprowadzane w latach 2013–2015, nie wykazały istotnych uchybień.

(dowód: akta kontroli str.6-10, 65-85, 86-120, 503-504)

- 1.3** W badanym okresie przestrzegano praw nieletnich umieszczonych w PID:
- stosownie do § 1 ust. 2 *Regulaminu pobytu w izbie* (stanowiącym załącznik nr 12 do ww. rozporządzenia z 4 czerwca 2012 r. Ministra Spraw Wewnętrznych zwanego dalej *Regulaminem*), informowano każdorazowo umieszczanych nieletnich w PID o przysługujących im prawach i ciążących obowiązkach. Po przyjęciu nieletniego do PID, jej funkcjonariusz przeprowadzał z nieletnim rozmowę⁷. Nieletni podpisem, w dacie przyjęcia do PID, w *Karcie zapoznania*, potwierdzał fakt zapoznania się: z prawami i obowiązkami nieletnich w policyjnej izbie dziecka, szczegółowym porządkiem dnia, regulaminem pobytu w izbie dziecka, informacją o wyposażeniu izby dziecka w urządzenia monitorujące. Ponadto przy zatrzymaniu nieletni był pouczany na podstawie: art. 38 § 1, art. 40 § 2 ustawy opsn, art. 245, art. 612 § 2 k.p.k m.in. o prawie wniesienia zażalenia na zatrzymanie do sądu rodzinnego, prawie żądania powiadomienia szkoły lub zakładu pracy o zatrzymaniu, umożliwieniu nawiązania w dostępnej formie kontaktu z adwokatem. Oświadczenie (podpisane własnoręcznie) nieletniego odnoszące się do powyższego, było ujęte w *Protokole zatrzymania nieletniego*. O powyższym poinformowani byli rodzice lub opiekun nieletniego

⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 290.

⁷ Dotycząca: stanu jego zdrowia, przyczyny zatrzymania, sytuacji rodzinnej i materialnej, przemocy w rodzinie, edukacji, przejawów demoralizacji, jego prawach i obowiązkach. Fakt przeprowadzenia rozmowy potwierdza zapis w *Książce przebiegu służby w policyjnej izbie dziecka*.

oraz sądy rejonowe wydziały rodzinne i nieletnich⁸. Regulamin dostępny w PID (świetlica, sypialnie) jest kserokopią ww. załącznika nr 12;

- zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 8 *Regulaminu pobytu w izbie* PID zapewniała zatrzymanemu nieletniemu możliwość składania próśb, skarg i wniosków do kierownika Izby lub wyznaczonego przez niego policjanta. W badanym okresie nie odnotowano skarg i wniosków składanych przez nieletnich (brak wpisów w *Rejestrze skarg i wniosków* oraz nieodnotowano złożenia ich w *Księżce przebiegu służby w policyjnej izbie dziecka* rejestrującej zdarzenia występujące w trakcie służby);
- w PID, stosownie do § 13 *Regulaminu*, funkcjonuje system kar i nagród (ustne upomnienie, ustna pochwała). W prowadzonych przez PID *książkach przebiegu służby w policyjnej izbie dziecka* za lata 2013–2015 nie było adnotacji o stosowaniu wobec zatrzymanych nieletnich systemu kar i nagród. W informacjach o zatrzymaniu nieletniego kierowanych do właściwych sądów rejonowych wydział rodzinny i nieletnich, funkcjonariusze PID informowali o regulaminowym bądź nieregulaminowym zachowaniu zatrzymanego nieletniego. Spośród 60 badanych akt zatrzymanych nieletnich stwierdzono, w przesłanych do sądu informacjach, 2 opinie negatywne, a pozostałe pozytywne.

Kierownik PID podinsp. Jolanta Ficner wyjaśniła, że zatrzymanych nieletnich nagradza się ustną pochwałą za postępowanie określone w § 13 regulaminu pobytu w izbie, a karze – ustnym upomnieniem za zachowanie, o którym mowa w § 14 regulaminu. Nie praktykuje się rejestracji ww. faktów w *książce przebiegu służby w PID* ani w odrębnej ewidencji, gdyż nie ma takiego obowiązku. O postawie i zachowaniu nieletniego w czasie pobytu w PID, informujemy każdorazowo pisemnie właściwy sąd rodzinny, stosownie do dyspozycji § 15 ww. regulaminu.

(dowód: akta kontroli str.288-289)

- PID zapewnia, stosownie do § 8 ust. 1 pkt 9 *Regulaminu*, zatrzymanym nieletnim, możliwość odwiedzin rodziców, obrońcy lub opiekuna. W badanym okresie odnotowano kontakty nieletnich z rodzicami, opiekunami, obrońcą: w 2013 r. – 7, 2014 r. – 27, w 2015 r. – 12 kontaktów. Zdarzenia te są udokumentowane w zapisach *Książki przebiegu służby w policyjnej izbie dziecka*.

Kierownik PID wyjaśniła, że PID zapewnia możliwość, na wniosek zatrzymanego nieletniego, nawiązania kontaktu z rodzicem, opiekunem lub adwokatem poprzez odwiedziny (§ 8 ust. 1 pkt 9 regulaminu pobytu w izbie). Należy tu podkreślić brak w obowiązujących przepisach regulujących funkcjonowanie PID unormowań dotyczących umożliwienia kontaktu telefonicznego. Z przyczyn technicznych kontakt ten nie może odbyć się bez udziału policjanta. Respektując poufność i komfort takiego kontaktu, należałoby wyposażać PID w przenośny aparat telefoniczny, jednakże takie rozwiązanie posiada wady przede wszystkim w aspekcie zachowania bezpieczeństwa nieletniego i zasad izolacji nieletniego podejrzanego zwłaszcza o czyn karalny. W PID kontakty telefoniczne nieletnich z jego rodzicami, opiekunem czy obrońcą dotyczą prawie w całości poinformowania ich o fakcie pobytu nieletniego w PID (taki obowiązek spoczywa na policjantach dokonujących zatrzymania nieletniego) oraz próśb nieletniego, jak również jego rodziców, opiekuna czy obrońcy, o kontakt w formie odwiedzin, których umożliwienie jest

⁸ Powyższe działania potwierdzają akta 60 nieletnich objętych badaniem legalności zatrzymania i umieszczenia w PID.

obowiązkiem PID. Odwiedziny takie odbywają się w świetlicy, z poszanowaniem prawa do poufności, bez udziału policjanta, ale przy stałym monitoringu wzrokowym z dyżurki;

(dowód: akta kontroli str. 288-289)

- PID zapewnia, zgodnie z zapisem § 8 ust. 1 pkt 12 *Regulaminu*, warunki do poszanowania godności osobistej: zatrzymani nieletni mają dostęp do pomieszczeń sanitarnych - kabina z prysznicem⁹ + 3 umywalki + 2 toalety, które są higieniczne i respektują prywatność. Drzwi do pomieszczenia sanitarnego oraz do toalet są wahadłowe i zasłaniają widok korzystającego do połowy jego sylwetki. Pomieszczenie sanitarne nie posiada monitoringu wizyjnego. Drzwi do przebieralni (zlokalizowanej w jednej sypialni bez monitoringu wizyjnego) posiadały wizjer;
- PID zapewnia, stosownie do § 8 ust. 1 pkt 10 *Regulaminu* możliwość korzystania z zajęć ruchowych na świeżym powietrzu. Szczegółowy porządek dnia w PID zakłada w czasie 12.00–13.00 zajęcia sportowo – rekreacyjne na placu spacerowym lub w pomieszczeniu PID (złe warunki atmosferyczne lub odmowa wyjścia zatrzymanego). Powyższe działania są udokumentowane wpisem w *Książkę przebiegu służby w policyjnej izbie dziecka*. Plac przeznaczony do ww. zajęć jest wyposażony tylko w ławkę. Brak jest sprzętu sportowo – rekreacyjnego.

Kierownik PID wyjaśniła, że notoryczny brak środków finansowych nie pozwala na modernizację „spacerniaka”. „Również jego warunki techniczne (z dwóch stron ściany, sposób ogrodzenia, wybrukowane podłoże) ograniczają możliwości i charakter przystosowania placu do prowadzenia na nim aktywnej rekreacji. Niemniej planuję instalację sprzętu do mini kosza, który byłby moim zdaniem optymalnym rozwiązaniem. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że PID jest placówką przejściową dla zatrzymanych nieletnich i umożliwienie im spaceru czy prostych ćwiczeń gimnastycznych jest moim zdaniem wystarczające dla większości zatrzymanych nieletnich”;

(dowód: akta kontroli str.288-289)

- PID zabezpiecza nieodpłatnie dla zatrzymanych nieletnich, zgodnie z dyspozycją § 7 *Regulaminu*, odzież (dresy uniwersalne), bieliznę (podkoszulki, majtki męskie i damskie, biustonosz, pidżamę), obuwie (kłapki plastikowe, kapcie), przystosowane głównie do przebywania wewnątrz PID. Brak jest: butów i kurtek zimowych. Regulamin dopuszcza przebywanie zatrzymanego we własnej odzieży. Ponadto nieletni otrzymują środki do higieny osobistej oraz indywidualnie użytkowaną pościel. Nieletni przebywają w PID głównie we własnej odzieży, przy zachowaniu wymaganych warunków higienicznych i bezpieczeństwa;
- PID zapewnia zatrzymanym nieletnim, stosownie do § 8 ust. 1 pkt 11 *Regulaminu*, możliwość korzystania z prasy (prasa kolorowa), środków audiowizualnych (TV, DVD), podręcznej literatury (głównie beletrystyka), sprzętu sportowego (rower rehabilitacyjny, wioślarz stacjonarny, ławeczka do ćwiczeń), sprzętu świetlicowego (gry planszowe, puzzle, piłkarzyki, tenis stołowy, materiały plastyczne). Szczegółowy porządek dnia w PID przewiduje w godz. 15.00-18.00 i 19.00-21.00 zajęcia świetlicowe.

(dowód: akta kontroli str. 6-10,11-21, 26-64, 121-177,178, 179, 180-187)

⁹ Prysznic znajduje się w kabinie wykonanej z matowego materiału zapewniającego poszanowanie godności osobistej.

W badanym okresie nie odnotowano przypadków zastosowania wobec zatrzymanych nieletnich środków przymusu (brak zapisów w tej sprawie w *książkach przebiegu służby oraz powiadomień właściwego sądu rodzinnego o użyciu środka przymusu bezpośredniego wobec nieletniego*). PID posiada następujące środki przymusu bezpośredniego: kajdanki na ręce, kajdanki na nogi, kaftan bezpieczeństwa, 2 pasy obozwardniające, kask zabezpieczający, pałki służbowe, ręczny miotacz substancji obozwardniających.

(dowód: akta kontroli str.178, 10)

1.4 Stan etatowy PID stosownie do rozkazu organizacyjnego Nr 10/13 z 17.09.2013 r. wynosi 12 etatów policyjnych.

Według stanu na 1.04.2016 r. w PID zatrudnionych było 11 policjantów (1 etat przeniesiono od 1.04.2016 r. do innej służby w Wydziale Konwojowym KWP).

Spośród ww. policjantów: 7 posiada wyższe wykształcenie (w tym 6 pedagogiczne), a 4 średnie. Czas służby wynosił od 3 do 18 lat, w tym 2 policjantów 3 lata, pozostałych 9 od 10 do 18 lat. Wszyscy policjanci spełniali wymagania określone w *kartach opisu stanowiska pracy*.

(dowód: akta kontroli str.188-264)

W badanym okresie policjanci zatrudnieni w PID, stosownie do dyspozycji § 3 zarządzenia Nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka¹⁰, uczestniczyli co najmniej raz w roku w szkoleniu zawodowym lokalnym „Metody i formy wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka” w latach 2013–2014 oraz „Metody i formy wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka w świetle obowiązujących przepisów prawa” w 2015 r., prowadzonych przez kierownika PID lub specjalistę PID:

- w 2013 r.: 9.05. – uczestniczyło 5 policjantów (do końca września 2013 r. w PID będącym strukturach KMP w Gorzowie Wlkp. pracowało 6 policjantów, w tym kierownik);
- w 2014 r.: 26.06 – 2 policjantów, 15.07 i 24.07 – po 1, 4.08 – 8, 14.10 – 1 policjant;
- w 2015 r.: 14.04 i 1.10 – po 1, 28.10 – 10 policjantów.

Ponadto 12 funkcjonariuszy PID uczestniczyło w maju 2015 r. (7 x 45 min) w szkoleniu zawodowym lokalnym dla Wydziału Konwojowego KWP w zakresie „Zmiany w procedurze karnej (wybrane zagadnienia) i wykroczeniowej (wybrane zagadnienia) prowadzonym przez asystenta ww. Wydziału.

(dowód: akta kontroli str.265-278)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwaga dotycząca
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że niektóre przyjęte rozwiązania w sprawie pobytu nieletnich w policyjnej izbie dziecka, nie były adekwatne do zaleceń wydanych przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. Wskazywały one na to, że:

- regulamin pobytu w policyjnej izbie dziecka powinien być napisany jasnym, zrozumiałym dla niego językiem, a nie ograniczać się do powielania zapisów regulaminu będącego załącznikiem do rozporządzenia;
- plac spacerowy winien być dostosowany do potrzeb nieletnich i umożliwić im

¹⁰ Dz. Urz. KGP z 2012 r. poz. 59, ze zm.

ćwiczenia na świeżym powietrzu. Winien mieć przyjazny dla nieletnich wygląd, a nie przypominać placów spacerowych w jednostkach penitencjarnych dla dorosłych.

Ocena częściowa

Policyjna Izba Dziecka w Gorzowie Wlkp. spełniała wymogi określone w rozporządzeniu MSW w sprawie policyjnych izb dziecka.

Stosownie do przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich umieszczano, a następnie wydawano, przekazywano i zwalniano nieletnich zatrzymanych w PID.

Przestrzegano również, w trakcie pobytu w PID, praw zatrzymanych nieletnich.

Rozwiązania organizacyjne odnośnie możliwości zapewnienia korzystania przez nieletnich z zajęć ruchowych na świeżym powietrzu oraz regulamin dostępny dla zatrzymanych nieletnich (kserokopia załącznika nr 12), nie odpowiadały w pełni zaleceniom wydawanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz Helsińską Fundację Praw Człowieka.

Funkcjonariusze Policji skierowani do służby w PID spełniali wymogi formalne konieczne do pracy w policyjnej izbie dziecka.

2. Organizacja i zakres finansowania policyjnej izby dziecka w Gorzowie Wielkopolskim

2.1 W województwie lubuskim w latach 2013–2015 funkcjonowała jedna PID w Gorzowie Wielkopolskim¹¹. Od 14 stycznia 2011 r. działalność PID w Zielonej Górze była zawieszona, a 1.10.2013 r. zlikwidowana. W kontrolowanym okresie liczba miejsc dla nieletnich w PID w Gorzowie Wlkp. nie zmieniła się i wynosiła 7.

(dowód: akta kontroli str.292-303)

Działalność PID w Gorzowie Wlkp. była adekwatna do potrzeb, tj. zapewniała miejsca dla wszystkich wymagających przyjęcia do placówki.

W latach 2013–2015 w PID zwiększała się liczba zatrzymanych nieletnich, wynosząc odpowiednio: 200, 213, 229 nieletnich, w tym na podstawie:

- art. 32g § 1 ustawy opsn odpowiednio: 108, 79, 60, tj. łącznie 247 nieletnich (38,5% ogółu zatrzymanych);
- art. 32g § 9 ww. ustawy: 43, 89, 120, tj. łącznie 257 (40,0%), w tym: 245 podczas samowolnego pobytu poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym (MOW) i 12 poza zakładem poprawczym (ZP);
- art. 32h: 49, 45, 44, tj. łącznie 138 (21,5%).

Porównanie danych ujętych w formularzu III/7 – *zestawienie statystyczne nieletnich przebywających w policyjnej izbie dziecka z liczbą zatrzymanych nieletnich wynikającą z książki ewidencji umieszczonych nieletnich w PID*, wykazała różnice w liczbie zatrzymanych.

(dowód: akta kontroli str. 279-287, 288-289)

Na podstawie zapisów w *książkach ewidencji nieletnich umieszczonych w PID* oraz *książki przebiegu służby w PID*, ustalono, że w latach 2013–2015:

- z terenów obsługiwanych przez zlikwidowaną w 2013 r. PID, tj. powiatów: zielonogórskiego, krośnieńskiego, żarskiego, żagańskiego, świebodzińskiego, nowosolskiego do PID dowożono w: 2013 r. – 49 nieletnich (24,5%), 2014 r. –

¹¹ PID do 1.10.2013 r. była usytuowana w strukturze organizacyjnej KM w Gorzowie Wlkp., następnie w strukturze organizacyjnej Wydziału Konwojowego KWP w Gorzowie Wlkp.

64 (30,0%), 2015 r. – 66 (28,8%). W latach 2014–2015 do PID dowożono również zatrzymanych nieletnich z województwa zachodniopomorskiego – łącznie 53 nieletnich (12,0%), z uwagi na remont policyjnej izby dziecka w Szczecinie. KWP nie ewidencjonowała odrębnie kosztów ww. transportu z terenu zlikwidowanej izby dziecka w Zielonej Górze;

- nie przyjęto do PID nieletnich:
 - 2013 r. – 1 nieletniego: doprowadzony do PID nieletni był uciekinierem z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii. Ośrodek ten nie jest wymieniony w art. 32g § 9 ustawy o opsn jako ośrodek wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych, w stosunku do których środki te zostały orzeczone i których można umieścić w policyjnej izbie dziecka,
 - 2014 r. – 2: jeden nieletni doprowadzony do PID był uciekinierem z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii i na podstawie ww. przepisów nie można go było umieścić w PID, drugi nieletni w wieku powyżej 17 lat był podejrzany o czyn karalny i został, stosownie do art. 1 § 1 pkt 2 ww. ustawy, skierowany do pomieszczenia dla osób zatrzymanych (PdOZ¹²);
- zmniejszył się o 43,5% (o 73 dni), czasookres w którym żaden nieletni nie przebywał w PID: 2013 r. – 168, 2014 r. – 117, 2015 r. – 95;
- nie odnotowano w PID przypadków przetransportowania zatrzymanych nieletnich poza teren województwa lubuskiego.

(dowód: akta kontroli str.178, 290)

Rozkazem organizacyjnym Nr 10/13 z 17.09.2013 r. Komendanta Wojewódzkiego w sprawie zmian organizacyjnych, w KWP w strukturze Wydziału Konwojowego, utworzono PID o stanie etatowym 12 stanowisk policyjnych¹³, w tym: kierownik PID, specjalista, 5 asystentów i 5 referentów. Powyższy rozkaz stanowił realizację postanowień zawartych w „Koncepcji rozwiązań organizacyjno-strukturalnych, zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka” opracowanej we wrześniu 2012 r., przez Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji (KGP) przy udziale Departamentu Nadzoru w MSW. Powyższe zmiany poprzedzono zarządzeniami organizacyjnymi Komendanta Wojewódzkiego z 17.09.2013 r. zmniejszającymi, w związku z likwidacją izb dziecka w strukturach Komend Miejskich w Zielonej Górze (9) i Gorzowie Wlkp. (9), limit etatów odpowiednio o 3 i 9, przy czym w KMP w Zielonej Górze pozostałe 6 etatów rozdysponowano w ramach zespołów Wydziału Sztab Policji i Prewencji tej komendy, a z KMP w Gorzowie Wlkp. etaty przeszły do dyspozycji Komendanta Wojewódzkiego.

(dowód: akta kontroli str.188-191, 194-196)

2.2 Biuro Prewencji KGP pismem z 26.09.2012 r. przesłało do Komendantów Wojewódzkich Policji projekt „Koncepcji rozwiązań organizacyjno-strukturalnych, zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka”, z prośbą o wniesienie uwag, wniosków lub propozycji. W odpowiedzi na powyższe Komendant Wojewódzki podtrzymał stanowisko o likwidacji Policyjnej Izby Dziecka w Zielonej Górze z uwagi na zły stan techniczny obiektu i wysokie koszty remontu oraz pozostawienie funkcjonującej Izby w budynku KMP w Gorzowie Wlkp. Stanowisko to zostało zaakceptowane przez Dyrektora Biura Prewencji KGP i ujęte w „Analizie uwag i sugestii KWP/KSP oraz Biura KGP do projektu Koncepcji

¹² Pomieszczenie dla osób zatrzymanych.

¹³ W korpusie oficerów (2) – kierownik PID i specjalista; w korpusie aspirantów – 5 asystentów; w korpusie podoficerów – 5 referentów.

rozwiązań organizacyjno-strukturalnych, zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka”. Po wdrożeniu ww. koncepcji i włączeniu z dniem 1.10.2013 r. Policyjnej Izby Dziecka w Gorzowie Wlkp. w struktury Wydziału Konwojowego KWP w Gorzowie Wlkp. oraz formalnym zlikwidowaniu PID w Zielonej Górze, Wydział ten dokonał oceny jej funkcjonowania w okresie od 1.10.2013 r. do 30.09.2014 r.¹⁴, którą przesłał w dniu 7.10.2014 r. do Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP.

(dowód: akta kontroli str. 291-324)

Ocena ta została ujęta w przesłanej przez KGP w styczniu 2015 r. „Analizie dotyczącej funkcjonowania policyjnych izb dziecka w strukturach wydziałów konwojowych KWP/KSP w okresie 1.10.2013 r. – 30.09.2014 r.” Odnosnie funkcjonowania PID w Gorzowie Wlkp. analiza ta zawiera informacje dotyczące liczby etatów, kwalifikacji zawodowych funkcjonariuszy, liczby umieszczonych nieletnich oraz wzmiankę o braku dzwonek alarmowych. Wskazano, że policjanci wyposażeni są w przenośne urządzenia alarmowe. Według oceny KWP zawartej w tej analizie nie ma potrzeby doposażenia Izby w celu polepszenia warunków bytowych i bezpieczeństwa nieletnich oraz tworzenia kolejnej Izby w województwie lubuskim.

Naczelnik Wydziału Konwojowego w notatce służbowej z 27.04.2016 r. stwierdził, że w związku z brakiem środków finansowych dotychczas nie wyposażono miejsca do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu PID w urządzenia rekreacyjne. Jednakże w przyszłości w miarę posiadanych środków planowany jest zakup mobilnego zestawu do koszykówki.

(dowód: akta kontroli str. 327-372, 505)

W związku z likwidacją Izby Dziecka w Zielonej Górze będącej w strukturach KMP w Zielonej Górze nie przesuwano środków finansowych do KWP w Gorzowie Wlkp. Pomieszczenia po zlikwidowanej izbie wraz z wyposażeniem zaadaptowano na potrzeby II Komisariatu Policji w Zielonej Górze w celu poprawy warunków lokalowych funkcjonariuszy i pracowników cywilnych.

W związku z likwidacją PID w Zielonej Górze nie uzyskano żadnych oszczędności, bowiem policjanci pełniący służbę w PID zostali skierowani do realizacji innych zadań w komórkach KMP w Zielonej Górze.

(dowód: akta kontroli str. 368-371)

Wydział Finansów KWP nie sporządzał szczegółowego planu wydatków dla PID. Plany finansowe sporządzane są na poziomie rozdziałów budżetowych, a finansowanie Izby odbywa się ze środków budżetowych rozdziału 75404 – Komendy Wojewódzkie Policji.

Zasady rachunkowości Komendy¹⁵, w tym Zakładowy Plan Kont, nie przewidują prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej dla PID.

(dowód: akta kontroli str. 368-380)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Porównanie danych ujętych w formularzu *III/7 – zestawienie statystyczne*

¹⁴ Wyniki kontroli wewnętrznej PID w Gorzowie Wlkp. przedstawiono w pkt. 3.1. niniejszego wystąpienia.

¹⁵ Wprowadzone decyzją nr 208/2011 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Gorzowie Wlkp. z 31.08.2011 r., a następnie decyzją nr 31/2016 z 4.03.2016 r.

nieletnich przebywających w policyjnej izbie dziecka z liczbą zatrzymanych nieletnich wynikającą z książki ewidencji umieszczonych nieletnich w PID, wykazało różnice w liczbie zatrzymanych: w 2013 r. i 2014 r. – o sześciu nieletnich i jednego nieletniego mniej, a w 2015 r. o trzech nieletnich więcej. W trakcie kontroli NIK dokonano korekty nierzetelnych danych w formularzu III/7. Kierownik PID wyjaśniła, że główną przyczyną tych rozbieżności była nieuwaga wypełniających Formularz III/7. Dokonana w trakcie kontroli korekta tych danych usunęła ujawnione rozbieżności. Skorygowane Formularze zostały przesłane, przez wydział konwojowy KWP do Komendy Głównej Policji.

(dowód: akta kontroli str. 279-287, 288-289)

Ocena cząstkowa

Wprowadzone w 2013 r. zmiany organizacyjne skutkujące utworzeniem w strukturach KWP jednej policyjnej izby dziecka w województwie lubuskim, które sankcjonowało faktyczny stan trwający od stycznia 2011 r., zapewniają odpowiednią dostępność miejsc dla nieletnich. Ujawnione nierzetelnie sporządzone sprawozdania dotyczącego liczby nieletnich przybywającej w PID (Formularz III/7) zostały w trakcie kontroli skorygowane.

3. Nadzór nad działalnością policyjnej izby dziecka

3.1. Wydział Nieruchomości KWP na bieżąco, nie rzadziej niż raz w miesiącu, dokonuje analizy utrzymania i gospodarowania nieruchomościami będącymi w jej zasobach. Analiza ta ma na celu pozyskiwanie informacji o bieżących kosztach utrzymania obiektów oraz dokonywanie porównań do lat ubiegłych w zakresie wysokości wydatków w celu racjonalnego gospodarowania przyznanymi środkami finansowymi. Nieruchomość PID stanowi integralną część KMP w Gorzowie Wlkp., dlatego też większość kosztów jej funkcjonowania ustalanych jest w oparciu o procentowy wskaźnik zajmowanej powierzchni, tj. 4,16%.

W badanym okresie wydatki na PID wyniosły odpowiednio: 595,5 tys. zł, 570,3 tys. zł i 607,7 tys. zł.

Największą pozycją wydatków stanowiły wynagrodzenia, które wyniosły odpowiednio: 529,4 tys. zł (88,9% ogółu wydatków), 528,3 tys. zł (92,6%) i 557,3 tys. zł (91,7%), równoważnik za umundurowanie 28,7 tys. zł (4,8%), 20,2 tys. zł (3,6%), 21,9 tys. zł (3,6%) oraz utrzymanie obiektu liczone wskaźnikiem procentowym (media, materiały biurowe, usługi): 16,0 tys. zł (2,7%), 12,4 tys. zł (2,2%) i 11,0 tys. zł (1,8%). Koszty żywienia nieletnich, badania lekarskie oraz usługi prania wyniosły odpowiednio: 8,2 tys. zł (1,4%), 9,1 tys. zł (1,6%) i 17,2 tys. zł (2,8%).

(dowód: akta kontroli str.368-371, 381-391, 392-395)

W latach 2013-2014 przeprowadzono kompleksowy remont Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp., za kwotę 2.393.964,59 zł. Koszt remontu PID KWP oszacowała na 13.000 zł. W dokumentacji inwestycyjnej i finansowej nie wyodrębniono kosztów remontu Izby.

Komenda nie wyodrębnia również danych dotyczących kosztów transportu nieletnich do PID, kosztów zakupu naczyń jednorazowych i sprzętu do stołówki, środków czystości oraz kosztów kalibracji i wzorcowania alkotestów.

(dowód: akta kontroli str. 368-371, 396-411)

W Komendzie nie ujawniono problemów lub trudności systemowych związanych z realizacją przydzielonych Izbie zadań, które wymagałyby prowadzenia jej monitoringu pod tym kątem.

(dowód: akta kontroli str.368-371)

W PID od 9.11.2013 r. prowadzony jest „Zeszyt Kontroli Służby PIDz”. Od tej daty do czasu zakończenia kontroli NIK przeprowadzono 37 kontroli wewnętrznych pełnienia służby, podczas których sprawdzano: stan umundurowania funkcjonariuszy, prowadzenie dokumentacji (książka przebiegu służby, ewidencja nieletnich, książka wizyt lekarskich, dziennik korespondencyjny, teczki zatrzymanych nieletnich, zapisy monitoringu) oraz czystość pomieszczeń. Kontroli tych dokonywali: Naczelnik Wydziału Konwojowego KWP, Zastępca Naczelnika Wydziału Konwojowego KWP oraz Kierownik PID. Nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w sposobie pełnienia służby.

(dowód: akta kontroli str.412-427)

Na przełomie marca i kwietnia 2014 r. Wydział Kontroli KWP w Gorzowie Wlkp. przeprowadził kontrolę funkcjonowania PID pod kątem: kompletności warunków, jakim powinna odpowiadać Izba, prawidłowości funkcjonowania monitoringu wizyjnego oraz poprawności postępowania z zapisami obrazu, poprawności organizacji służby, prawidłowości postępowania z nieletnimi przy ich przyjmowaniu, wydawaniu, przekazywaniu i zwalnianiu, poprawności organizacji pobytu nieletnich, kompletności i poprawności prowadzenia dokumentacji służbowej oraz prawidłowości sprawowania nadzoru przez przełożonych. Kontrolą objęto ww. działania w okresie od 1 października 2013 r. do czasu rozpoczęcia czynności kontrolnych. W wyniku kontroli ujawniono 24 nieprawidłowości, a działalność Izby oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami. Nieprawidłowości dotyczyły w szczególności: konstrukcji drzwi do sypialni dla nieletnich, braku dzwonków alarmowych w używanych pomieszczeniach, braku wydzielonych miejsc w magazynie do przechowywania rzeczy nieletnich chorych zakaźnie i brudnej bielizny, nieprawidłowego funkcjonowania kamery monitoringu na placu rekreacyjnym, braku archiwizacji zapisanego obrazu z monitoringu pomieszczeń, niedokładnego sporządzania i nieuprawnionego zatwierdzania grafików służby, nie udzielania policjantom czasu wolnego w odpowiedniej wysokości po służbach 12 godzinnych w zmianowym rozkładzie czasu służby, nieprawidłowego planowania i udzielania urlopu wypoczynkowego, niewłaściwego sporządzania protokołów zatrzymań nieletnich i nakazów wydania, nie prowadzenia ewidencji nakazów, protokołów zatrzymań, poleceń, zarządzeń i postanowień sądu oraz dokumentacji medycznej, niedokładnego prowadzenia ewidencji nieletnich, niewłaściwego kwitowania przyjęcia lub odbioru depozytu oraz niedostatecznego nadzoru służbowego nad organizacją służby w PID przez bezpośrednich przełożonych.

(dowód: akta kontroli str.428-453)

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Naczelnik Wydziału Konwojowego KWP pismem z dnia 1.07.2014 r. poinformował Komendanta Wojewódzkiego Policji oraz Naczelnika Wydziału Kontroli KWP o podjętych działaniach w celu usunięcia nieprawidłowości. Nie wniósł uwag i zastrzeżeń do tego wystąpienia. Stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte¹⁶.

(dowód: akta kontroli str.454-455, 6-21, 65-85)

¹⁶ Usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości potwierdziły przeprowadzone oględziny oraz kontrola dokumentów PID.

3.2. W badanym okresie, w dniach 11.03.2014 r. i 24.11.2015 r. w PID przeprowadzili kontrole sędziowie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp. na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń w sprawach nieletnich¹⁷.

Podczas kontroli w dniu 11.03.2014 r., obejmującej rok 2013, zalecono doposażyć plac spacerowy w sprzęt sportowy typu siłownia i zamontowanie go na stałe. Komenda nie wykonała tego zalecenia ze względu na bezpieczeństwo nieletnich i brak środków finansowych.

Po kontroli w dniu 24.11.2015 r., obejmującej rok 2014 i okres od stycznia do października 2015 r., zalecono wprowadzenie od stycznia 2016 r. do funkcjonującej ewidencji nieletnich podziału na kategorie czynów karalnych. PID od stycznia 2016 r. realizuje wykazany wyżej wniosek sędziego. Sąd w protokole z ww. kontroli odnotował niewykonanie dotychczas zalecenia z poprzedniej kontroli (braku wyposażenia placu spacerowego).

(dowód: akta kontroli str.456-462)

W badanym okresie, oprócz powyższych kontroli, zewnętrzne podmioty nie przeprowadzały kontroli i audytów działalności PID.

(dowód: akta kontroli str.368-371)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

KWP w sposób wystarczający pełniła nadzór w zakresie finansowym i merytorycznym nad działalnością PID.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹⁷ Dz. U. Nr 107, poz. 894.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 20 maj 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler
Mariusz Migdał
główny specjalista kontroli państwowej

Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis